

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Dissertationes Juridico-Theologicæ De Jure, & Justitia

Karchne, Simon

Augustæ Vindelicorum ; [Graz], 1714

§. I. Quid & quotuplex sit injustitia.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40013

Domino, ad quem ante commixtionem res spectabat, saltem dum fur potens est restituere, quia fur fuit effectus Dominus rei, ergo hujus Dominium transfert in accipientem ab eo sine onere restituendi, fur enim tenetur priore loco Sanch. *Lib. 2. Dec. 6. 23. num. 34. in fin.* citans Molin. *Disp. 719.* Si fur vi

tux acceptationis evadat impotens restituendi, opinio communis te damnat restitutionis, tibi enim imputatur impotentia ob cooperationem dum malâ fide accipis, si bonâ, probabiliter deobligaris ex sententia Tambur. *Lib. 8. Dec.*

tract. 3. c. 3. §. 4. num. 25.

DISSSERTATIO IV.

De Justitia & injustitia.

ARTICVLVS PRIMVS.

De Justitia.

§. I.

Quid? & quoruplex sit Justitia?

275. **J**ustitia hic strictè sumitur pro virtute speciali morali, una ex quatuor Cardinalibus, cujus essentia est quod sit ad alterum, proinde hominem unum ordinat ad alterum ab operante, sive realiter, sive fictione juris distinctum tradendo illi jus ad rem, vel jus in re, proinde dando illi, quod suum est, seu id ipsum, ad quod jus adfert.

Porro tripliciter homo potest unus ordinari ad alterum, nempe ut pars ad

partem; in hac consideratione unus habet jus ordinatum directè in bonum suæ libertatis, & alter sustinet debitum adimplendi jus illud, in hoc sensu etiam privatus cum Principe, particularis cum communitate, privatus cum privato consideratur tanquam pars cum parte. Secundò ut pars, seu membrum ad communitatem habens jus ad bona communis quæ talia. Tertiò ut communitas habens jus ad bona cujusvis membri ut talis.

Hinc

Hinc triplex resultat suitas ex totidem juribus, si enim id, ad quod affert Justitia jus, est proprium alicujus principaliter ad ejus bonum ordinatum, dicitur suum suitate proprietatis: si id, ad quod affert jus, est commune distribuendum, seu ordinatum ad bonum & libertatem membrorum illius communitatis, vocatur suum hujus membri suitate communitatis, etsi quandoque id, quod distribuitur per distributionem approprietur membri, consequenter ex suo suitate communitatis evadat suum suitate proprietatis, ut si bona communia redundantia distribuuntur inter membra, aut tempore indigentiae frumentum, pecunia, &c. dividatur. Si demum id, ad quod Justitia affert jus, est bonum respectu communitatis allatum à membro ut tali, dicitur suum suitate membri, quatenus membrum debet consulere bono communi quod fit ordinando actiones suas ad bonum commune, uti enim bona totius sunt quasi bona partis, ita bona partis sunt quasi bona totius.

Ex his infertur triplex Justitiæ species, videlicet commutativa, distributiva & legalis, ex S. Thom. q. 58. Art. 5. juncta q. 61. Art. 1. Commutativa enim respicit jus partis ad partem seu proprietatis communiter, & per se intendentis æqualitatem arithmeticam inter partes, seu inter debitum unius, & jus alterius, Distributiva respicit dignitatem, seu meritum majus, aut minus partium, dum his distribuit bona communia, quapropter attendit æqualitatem proportionum inter communitatis partes, ita ut si digno ut duo dentur quatuor, digno ut quatuor dentur octo, & ideo dicitur proportio proportionum, seu æqualitas geometrica

consistens inter quatuor ad minimum terminos, videlicet inter meritum majus unius, & minus meritum alterius, ac inter bonum commune majus collatum uni, atque minus collatum alteri. Legalis respicit bonum commune, propter hoc enim in Principe imperat, ac in membris exequitur omnium omnino legum observantiam, id est, actus virtutum omnium: finis hic illius proprius est, & intrinsecus.

Infertur secundo tria præfata jura, & suitates esse specie formali diversas, atque ideo tres præfatas virtutes esse invicem specie diversas, quia virtutes specificantur intrinsece per ordinem ad suum objectum proprium, & principale.

276. Dico Justitiam ut sic bene definiri à Theologis cum S. Thom. q. 58. Art. 1. ex Ulpiano L. 10. ff. de just. & jure quod sit constans & perpetua voluntas jus suum unicuique tribuens, probatur explicatione: per *ly voluntas* intelligitur habitus acquisitus naturalis faciliens voluntatem ad actus alteri tribuentes jus suum, nempe vel suitate proprietatis, ut tribuit justitia commutativa: vel suitate communitatis, ut distributiva, vel suitate membri, ut legalis: & sic definitio est communis omni justitiæ proprio tali, unde *ly suum* in definitione præscindit à jure rigoroso seu proprietatis, & à minus rigoroso, ut complectatur etiam jus justitiæ distributiæ & legalis. *Ly constans & perpetua* significat, quod immobiliter, & omni tempore, ac in quavis materia inclinet ad præfatos actus. *Ly jus suum cuique tribuens* est differentia à virtutibus, quæ non sunt ad alterum.

Duplices sunt partes justitiæ, aliæ subjectivæ, aliæ potentiales, potestativæ. Subjectivæ sunt, quæ perfectè participant definitionem justitiæ, quales sunt solæ tres expositæ species, reddunt namque æquale jure suo. Potentiales sunt, quæ in aliquo participant universalem rationem definitionis justitiæ, in alio autem ab eadem deficiunt; ut Religio erga DEUM, pietas erga parentes, observantia erga viros virtute præditos, virtus enim ab homine nequit compensari æquali præmio, minus [pietas honorem parentibus debitum], aut Religio cultum æqualem excellentiæ DEI præstare. Aliæ virtutes ad alium debentur huic titulo honestatis citra obligationem, & titulum suitatis, ut gratitudo, liberalitas, amicitia, affabilitatis.

Infero licet æqualitas tributorum sit proportionalis, & geometrica, eorum tamen distributio, ac impositio non est actus justitiæ distributivæ, quia hæc vir-

tus directè, & immediatè attendit ad merita, seu dignitatem membrorum, tributa autem non respiciunt jus membrorum sed potius jus altum Principis, qui tamen prohibetur à justitiâ commutativa, ne minus subditorum oneretur ultra vires, ad hoc enim quisque habet jus strictum Hænnold, *tract. 2. n. 109.* vicissim etiam Princeps habet jus strictum supposito alto Dominio exigendi tributum necessarium per *n. 195.* Et ideo exactio justa tributorum eorumque persolutio est actus justitiæ commutativæ.

Pro solvendis contra definitionem justitiæ Nota primo: quod etsi natura justitiæ nunquam inclinet ad defectum sed semper ad justum, voluntas tamen per alium actum contra naturam justitiæ injuste agere potest. Secundò sicut non datur justitiâ erga se ipsum, ita nec injustitiâ, unde se ipsum occidens non est injustus sibi, sed Reipublicæ, & DEO.

§. II.

De objecto formali Justitiæ.

277. **D**ico primò objectum formale justitiæ commutativæ relate ad personam *enim*, est ipsum jus activum proprietatis: relate verò ad objectum, quod debetur, est ipsum jus passivum, hoc est, ratio debiti. E. g. vendidisti Petro equum centum aureis, jus activum est potestas tibi competens ad centum aureos nondum persolutos, jus passivum est ratio debiti

denominans centum aureos tibi debitos. Justitiâ respicit duplex objectum, unum *enim*, nempe personam, cui quid debetur ex justitiâ; alterum est objectum *quod*, nempe id, quod à debitore est creditori præstandum.

Probatum nunc cum Lessio *L. 2. c. 2. n. 5. & 7.* illud est objectum formale virtutis, quod est ratio amandi finem ad quem